

Postup při projednání umělého přerušení těhotenství

§ 7

[Žádost o umělé přerušení těhotenství]

Žena písemně požádá o umělé přerušení těhotenství ženského lékaře zdravotnického zařízení příslušného podle místa jejího trvalého pobytu nebo místa pracoviště nebo školy. Lékař je povinen poučit ženu o možných zdravotních důsledcích umělého přerušení těhotenství i o způsobech používání antikoncepčních metod a prostředků. Jestliže žena na umělém přerušení těhotenství trvá a zjistí-li lékař, že jsou splněny podmínky pro jeho výkon, určí zdravotnické zařízení, kde se výkon provede.

Z důvodové zprávy:

Provedení umělého přerušení těhotenství zabezpečí zdravotnická zařízení. Umělé přerušení těhotenství posuzuje obvodní ženský lékař, tj. lékař příslušný podle místa jejího trvalého pobytu. V zájmu dostupnosti se umožňuje, aby se žena obrátila též na lékaře příslušného podle místa jejího pracoviště nebo školy. (...) Umělé přerušení těhotenství se provede ve zdravotnickém zařízení ústavní péče, které jediné může zabezpečit svými kvalifikovanými zdravotnickými pracovníky potřebnou odbornost a dodržení hygienických podmínek. Tímto zařízením bude zpravidla spádové zdravotnické zařízení. Zároveň se však nevylučuje, aby lékař odeslal ženu k provedení výkonu na její přání do jiného zařízení ústavní péče, jestliže si to žena přeje.

Přehled výkladu:

- I. Spádovost vs. volba poskytovatele zdravotních služeb
- II. Zdravotnické zařízení, poskytovatel zdravotních služeb
- III. Provedení interrupce poskytovatelem lůžkové péče

I. Spádovost vs. volba poskytovatele zdravotních služeb

Komentovaný zákon v § 7 zakotvuje pravidla pro „podání žádosti“ o umělé přerušení těhotenství a pro rozhodnutí lékaře o tom, kde bude umělé přerušení těhotenství provedeno. Zákonná ustanovení jsou dále rozvedena v § 4 a § 6 prováděcí vyhlášky.

Komentovaný zákon stanoví, že **žena podává písemnou žádost o umělé přerušení těhotenství**. Podle § 4 odst. 2 prováděcí vyhlášky se k podání žádosti použije tiskopis Žádost o umělé přerušení těhotenství. Tuto žádost žena podává u „ženského lékaře zdravotnického zařízení příslušného podle místa jejího trvalého pobytu nebo místa pracoviště nebo školy“. Obdobné ustanovení zakotvuje i § 4 odst. 1 prováděcí vyhlášky.

Zákon o UPT dále stanoví, že **lékař je povinen poučit ženu o možných zdravotních důsledcích** umělého přerušení těhotenství i o způsobech používání antikoncepčních metod a prostředků (k rozsahu poučení podrobněji viz ...). Následně **je lékař povinen posoudit, zda jsou splněny podmínky** pro umělé přerušení těhotenství a pokud ano, určit „zdravotnické zařízení, kde se výkon provede“. Obdobně § 6 prováděcí vyhlášky stanoví, že „lékař, popřípadě okresní nebo krajský odborník pro obor gynekologie a porodnictví, který přezkoumal závěr lékaře, určí pro výkon umělého přerušení těhotenství spádové zdravotnické zařízení ústavní péče. Na přání ženy může určit i jiné zdravotní zařízení ústavní péče, pokud s tím toto zařízení budou souhlasit“.

Ustanovení § 7 zák. o UPT a § 6 prováděcí vyhlášky představují ustanovení, která považují za zastaralá a v současné době v zásadě nevyužívaná. Důvodem je jejich rozpor s právem zakotveným v § 28 zák. o zdravotních službách, které ženám podstupujícím umělé přerušení těhotenství, obecněji pacientům, garantuje právo na svobodnou volbu poskytovatele zdravotních služeb a zdravotnického zařízení, kde budou čerpat zdravotní služby. Zákon v § 28 odst. 3 písm. b) konkrétně stanoví, že **pacient má při poskytování zdravotních služeb právo zvolit si poskytovatele** oprávněného k poskytnutí zdravotních služeb, které odpovídají zdravotním potřebám pacienta, a zdravotnické zařízení, pokud tento zákon nebo jiné právní předpisy nestanoví jinak. Výjimky z práva na svobodnou volbu poskytovatele a zdravotnického zařízení jsou taxativně vyjmenovány v § 29 odst. 2, který stanoví, že možnost volby poskytovatele a zdravotnického zařízení se nevztahuje na:

- a) „zdravotnickou záchrannou službu a poskytovatele, ke kterému poskytovatel zdravotnické záchranné služby pacienta převáží,
- b) pracovnělékařské služby,
- c) nařízenou izolaci, karanténu nebo ochranné léčení,
- d) osoby umístěné v policejních celách zřízených u útvarů Policie České republiky; tyto osoby si mohou na své vlastní náklady přizvat k poskytnutí zdravotních služeb zvoleného zdravotnického pracovníka,
- e) osoby ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, v zařízení pro zajištění cizinců nebo v přijímacím středisku,
- f) osoby, jejichž zdravotní stav je posuzován pro účely poskytování služeb v oblasti zaměstnanosti a pro účely sociálního zabezpečení,
- g) vojáky v činné službě a vojáky v záloze zařazené v aktivní záloze za podmínek stanovených zákonem o vojácích z povolání,
- h) případy, kdy jiný právní předpis stanoví posuzujícího poskytovatele, nebo jde-li o určení poskytovatele osobou k tomu oprávněnou na základě jiného právního předpisu,
- i) záchytnou službu.“

Při zakotvení povinnosti ženy obrátit se na poskytovatele příslušného podle místa trvalého pobytu nebo místa pracoviště nebo školy vycházel zákonodárce z tehdejší organizace zdravotnictví, kdy každý pacient spadal pod určitého poskytovatele v místě pobytu, pracoviště nebo školy a u tohoto měl přednostně čerpat zdravotní péči. **Spádovost ve zdravotnictví byla (až na uvedené výjimky) zrušena přijetím zákona o zdravotních službách**, s účinností od 1. 4. 2012. Zákon o zdravotních službách na rozdíl od zákona o UPT stanoví, že pacient má právo na svobodnou volbu poskytovatele zdravotních služeb a zdravotnického zařízení.

Ačkoliv je tedy možné, že v praxi ženy provedení interrupce konzultují nejdříve se svými registrujícími gynekology a že své registrující gynekology mají zpravidla blízko/v místě trvalého pobytu, pracoviště nebo školy, stávající právní úprava vyplývající ze zákona o zdravotních službách nevyžaduje, aby tomu tak nutně bylo. Žena má v souladu s § 28 odst. 3 písm. b) právo zvolit si, s jakým poskytovatelem zdravotních služeb bude situaci konzultovat a jakého poskytovatele si zvolí k provedení výkonu. Z praxe jsou známy i případy, kdy žena konzultuje umělé přerušení těhotenství i s několika poskytovateli, případně vyhledá jiného poskytovatele v situaci, kdy předešlý poskytovatel má za to, že

nejsou splněny zákonné podmínky provedení umělého přerušení těhotenství, a proto jeho provedení odmítne.

Podobně, s ohledem na citovaný § 28 a § 29 zák. o zdravotních službách, je v současné době považováno za nezvyklé a rozporné se zákonem, aby lékař rozhodoval o tom, u jakého poskytovatele zdravotních služeb bude pacient čerpat zdravotní péči. I v této souvislosti platí, že **žena má právo na svobodnou volbu poskytovatele zdravotních služeb** a může dle vlastního uvážení volit, u jakého poskytovatele podstoupí umělé přerušení těhotenství. Z různých osobních důvodů může volit poskytovatele v místě svého bydliště nebo naopak poskytovatele od svého bydliště nebo místa pracoviště velmi vzdáleného, a to např. ve snaze, aby bylo maximálně zachováno její soukromí.

II. Zdravotnické zařízení, poskytovatel zdravotních služeb

V souvislosti s terminologií obsaženou v § 7 zák. o UPT a § 6 prováděcí vyhlášky lze připomenout, že zákonodárce v době přijetí zákona o UPT v souladu se zákonem č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu používal termín „zdravotnické zařízení“ ve smyslu subjektu oprávněného k poskytování zdravotních služeb – v dnešní terminologii zakotvené v zákoně o zdravotních službách tedy poskytovatele zdravotních služeb. Dle současného znění zákona o zdravotních službách se na rozdíl od terminologie používané zákonem o péči o zdraví lidu a zákonem o UPT **zdravotnickým zařízením rozumějí prostory určené pro poskytování zdravotních služeb** (§ 4 zák. o zdravotních službách), **subjekt oprávněný k poskytování zdravotních služeb se označuje jako poskytovatel zdravotních služeb** (§ 2 odst. 1). Dle komentářové literatury „se až do účinnosti zákona o zdravotních službách za zdravotnické zařízení považovala právnická nebo fyzická osoba poskytující zdravotní péči. [...] Soukromé subjekty vystupovaly pod pojmem nestátní zdravotnické zařízení. [...] V současné době má podle § 4 odst. 1 pojem zdravotnické zařízení jiný obsah. Ten, kdo provozuje zdravotnické zařízení, ať již stát, územně samosprávný celek, obec, nebo soukromý subjekt, se označuje jako poskytovatel zdravotních služeb a za zdravotnické zařízení se považují prostory určené k poskytování zdravotních služeb“ (Mach, Buriánek, Záleská, Steinlauf, Stieranková, 2023, s. 19–20).

III. Provedení interrupce poskytovatelem lůžkové péče

Podle § 6 odst. 1 prováděcí vyhlášky se k provedení interrupce určí „zdravotnické zařízení ústavní péče“. V současné terminologii se má jednat o „poskytovatele jednodenní nebo lůžkové péče“.

Jak již bylo uvedeno v kapitole podkapitole III.1 Farmakologická metoda přerušení těhotenství, str. 26, kontroverze spojená s tímto ustanovením se vztahuje k provedení interrupce farmakologickou metodou. Zatímco v případě provedení interrupce chirurgickou metodou je požadavek na provedení interrupce ve zdravotnickém zařízení poskytovatele jednodenní nebo lůžkové péče logický a srozumitelný, v případě provedení interrupce farmakologickou metodou může být požadavek na tento typ poskytovatele považován za nepřiměřený, resp. nepřiměřeně omezující.

Je zřejmé, že v době, kdy byl zákon o UPT přijímán, farmakologická metoda provedení interrupce nebyla známa. Požadavek na provedení interrupce v zařízení jednodenní nebo lůžkové péče tedy odpovídal tehdejšímu stavu poznání a používaných metod. Požadavek

na provedení farmakologické interrupce v právní úpravě zůstává zakotven doposud, a to nejen v zákoně o UPT, ale také prostřednictvím rozhodnutí Státního ústavu pro kontrolu léčiv k indikačním omezením stanoveným u léčiv využívaných k této metodě – jak bylo uvedeno v souvislosti s § 4, tato léčiva jsou dostupná pouze na lékařský předpis lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví, a léčiva mohou být vydána pouze poskytovateli zdravotních služeb poskytujícímu zdravotní služby formou lůžkové péče nebo jednodenní péče, a léčiva mohou být použita pouze způsobem stanoveným v § 5 odst. 8 písm. a) bod 1 zák. o léčivech v souladu se zákonem o UPT a prováděcí vyhláškou.

Jinými slovy, farmakologická metoda umělého přerušeni těhotenství může být provedena pouze u poskytovatele lůžkové nebo jednodenní péče, léčiva může předepsat pouze lékař se specializací v oboru gynekologie a porodnictví.

To znamená, že byt' může být farmakologická interrupce považovaná za minimálně invazivní metodu, kterou by žena mohla být schopna absolvovat samostatně v domácím prostředí nebo v gynekologické ambulanci, vyžaduje současná právní úprava, aby interrupce proběhla ve zdravotnickém zařízení poskytovatele lůžkové nebo jednodenní péče.

Provedení farmakologické interrupce v ordinaci ambulantního gynekologa by bylo v rozporu s uvedenými omezeními. V současné rozhodovací praxi soudů existují případy, kdy provedení interrupce farmakologickou metodou ze strany ambulantního gynekologa bylo kvalifikováno jako trestný čin pomoci těhotné ženě k umělému přerušeni těhotenství, a lékař byl za tento postup pravomocně odsouzen k peněžitému trestu.

Judikatura:

- Lékař byl shledán vinným, že ve své gynekologické ordinaci jako ošetřující gynekolog předal za úplatu na žádost těhotné ženy za účelem ukončení jejího živého těhotenství 4 tablety neznámého léku sloužícího k usmrcení embrya a 4 tablety léku k vypuzení embrya z děložní dutiny a učinil tak s vědomím, že k podání léků uměle přerušujících těhotenství není podle § 4 zák. o UPT a § 6 odst. 1, 2 prováděcí vyhlášky příslušný. **(Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 3. 2. 2021, sp. zn. 6 To 317/2020)**

Související předpisy:

§ 2 odst. 1, § 4, § 28, § 29 odst. 2 zák. o zdravotních službách, – § 5 odst. 8 písm. a) bod 1 zák. o léčivech, – § 4 a § 6 prováděcí vyhlášky

Literatura:

MACH, J., BURIÁNEK, A., ZÁLESKÁ, D., STEINLAUF, B., STIERANKOVÁ, A. *Zákon o zdravotnických službách. Zákon o specifických zdravotních službách. Praktický komentář.* Wolters Kluwer, 2023.

§ 8

[Přezkoumání žádosti o provedení umělého přerušeni těhotenství]

(1) Jestliže lékař neshledal podmínky pro umělé přerušeni těhotenství (§ 4 a 5), může žena do tří dnů písemně požádat o přezkoumání jeho závěru okresního odborníka pro obor gynekologie a porodnictví, který tuto žádost přezkoumá nejpozději do dvou dnů od jejího doručení. K přezkoumání žádosti si tento odborník přizve dva další lékaře z tohoto oboru, popřípadě i lékaře z jiného dotčeného oboru. Zjistí-li, že

podmínky pro umělé přerušení těhotenství jsou splněny, oznámí to ženě a určí zdravotnické zařízení, kde se výkon provede.

(2) Jestliže okresní odborník pro obor gynekologie a porodnictví neshledal podmínky pro umělé přerušení těhotenství a žena na něm trvá, postoupí ihned její písemnou žádost k přezkoumání krajskému odborníkovi pro obor gynekologie a porodnictví, který si přizve dva další lékaře z tohoto oboru, popřípadě i lékaře z jiného dotčeného oboru a přezkoumá žádost nejpozději do tří dnů od jejího doručení. Neshledal-li podmínky pro umělé přerušení těhotenství, písemně oznámí ženě výsledek přezkoumání, který je konečný; v případě, že podmínky pro umělé přerušení těhotenství jsou splněny, postupuje obdobně jako okresní odborník pro obor gynekologie a porodnictví podle odstavce 1.

Z důvodové zprávy:

(...) v případě, že lékař s provedením výkonu nesouhlasí, může žena písemně požádat o přezkoumání. Přezkoumání provede okresní odborník pro obor gynekologie a porodnictví za účasti nejméně dvou dalších lékařů z oboru gynekologie a porodnictví, popřípadě lékaře, z jehož oboru je indikace nebo kontraindikace k umělému přerušení těhotenství. Jestliže návrhu nevyhoví, předloží žádost o přezkoumání krajskému odborníkovi pro obor gynekologie a porodnictví, který žádost přezkoumá za účasti obdobných odborníků a rozhodne s konečnou platností. S ohledem na postupující těhotenství se určí velmi krátké lhůty k vyřízení podání ženy, tj. v pěti dnech od podání žádosti musí proběhnout celé jednání na úrovni okresního odborníka pro obor gynekologie a porodnictví.

Přezkum podmínek k provedení umělého přerušení těhotenství

Komentovaný zákon v § 8 zakotvuje proces přezkumu rozhodnutí lékaře o neprovedení umělého přerušení těhotenství pro nenaplnění zákonných podmínek. Zákon stanoví, že v případě, že lékař neshledá naplnění podmínek pro umělé přerušení těhotenství, **má žena možnost do tří dnů požádat o přezkum závěru lékaře**, a to ze strany „okresního odborníka pro obor gynekologie a porodnictví“. Ten je povinen **žádost ženy přezkoumat nejpozději do dvou dnů** od doručení žádosti o přezkum. K přezkumu si přizve další dva lékaře z oboru gynekologie a porodnictví nebo i z jiného oboru.

Pokud shledají, že podmínky pro provedení umělého přerušení těhotenství jsou splněny, oznámí to ženě a určí zdravotnické zařízení, kde se interrupce provede. Pokud shledají, že podmínky splněny nejsou, **má žena možnost požádat o přezkum ještě krajského odborníka v oboru gynekologie a porodnictví**. I tento si k přezkumu přizve další dva lékaře ze stejného nebo i jiného oboru. Pokud shledají, že podmínky jsou splněny, oznámí to ženě a určí, kde se interrupce provede. V opačném případě je posouzení podmínek pro provedení interrupce konečné a žena se nemůže domáhat dalšího přezkumu.

Obecně tedy § 8 zák. o UPT předpokládá existenci okresních a krajských odborníků v oboru gynekologie a porodnictví, kteří mohou přezkoumat závěr lékaře, že nebyly splněny podmínky pro umělé přerušení těhotenství, a rozhodnout, že se interrupce provede. Dále zákon předpokládá, že společně s těmito odborníky se na posouzení naplnění podmínek k provedení interrupce podílí také další dva lékaři – přezkum tedy provádí tříčlenná skupina lékařů.

Byť komentovaný zákon tuto skupinu lékařů neoznačuje jako komisi, je zřejmé, že proces přezkumu a možnost posouzení ze strany skupiny lékařů myšlenkově navazuje na předešlou právní úpravu, která zakotvovala přezkum podmínek k provedení interrupce

ze strany tzv. **interrupční komise**. Jak již bylo uvedeno v souvislosti s vývojem právní úpravy, interrupční komise byly zákonem o UPT zrušeny. Mnohá vystoupení poslanců v Poslanecké sněmovně při projednávání zákona o UPT směřovala právě na existenci interrupčních komisí a označovala je za zastaralý a nepřiměřený institut.

Současné znění zákona o UPT tedy interrupční komise nezna. Přesto však zachovává obdobnou formu přezkumu, resp. možnosti odmítnout ženě přístup k umělému přerušeni těhotenství z rozhodnutí tří lékařů.

V kontextu současné legislativy ve zdravotnictví a současných požadavků na ochranu práv pacientů, kromě dalších v oblasti reprodukčních práv, se i tato forma přezkumu jeví jako velmi zastaralá. Fakticky funkce okresních a krajských odborníků v současné době neexistuje. Přezkum ve smyslu § 8 zák. o UPT tedy neprobíhá a probíhat nemůže. V praxi se nicméně setkáváme se situacemi, kdy provedení interrupce je konzultováno skupinou lékařů daného poskytovatele zdravotních služeb a žena je vyrozuměna o závěru lékařů, zda interrupce v rámci tohoto poskytovatele bude nebo nebude provedena.

Pokud daný poskytovatel zdravotních služeb provedení interrupce odmítá, protože neshledal naplnění podmínek k umělému přerušeni těhotenství, má žena možnost konzultovat svou situaci s jiným poskytovatelem zdravotních služeb. V tomto ohledu tedy nežadá o přezkum, jak předpokládá současné znění zákona o UPT, ale využívá svého **práva na svobodnou volbu poskytovatele zdravotních služeb** dle § 28 odst. 3 písm. b) zák. o zdravotních službách nebo **práva na konzultační službu** dle § 28 odst. 3 písm. c).

Jak již bylo uvedeno v souvislosti s podmínkami k provedení interrupce ze zdravotních důvodů ve smyslu § 5 zák. o UPT a § 2 prováděcí vyhlášky, v současné praxi se pak můžeme setkat s případy, kdy žena konzultuje možnost provedení interrupce s několika pracovišti, kdy někteří poskytovatelé provedení interrupce odmítnou z důvodu nenaplnění zákonných podmínek, zatímco jiní s provedením interrupce souhlasí.

Související ustanovení:

§ 5 – Přerušeni těhotenství ze zdravotních důvodů

Související předpisy:

§ 28 odst. 3 písm. b), c) zák. o zdravotních službách, – § 2 prováděcí vyhlášky

§ 9

[Nepoužití předpisů o správním řízení]

Na postup stanovený tímto zákonem se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.

Z důvodové zprávy:

(...) postupující těhotenství vyžaduje, aby pro jednání o umělém přerušeni těhotenství platil zvláštní postup. Povaha návrhu na přezkoumání je odborně medicínská. Může se týkat buď doby trvání těhotenství anebo kontraindikace. Proto pro jednání o umělém přerušeni těhotenství nelze aplikovat obecná ustanovení o správním řízení.

Rozhodnutí o umělém přerušeni těhotenství jako správní řízení

Zákon o UPT v § 9 stanoví, že na přezkum stanovený v § 8 se nepoužijí předpisy o správním řízení. Vzhledem ke skutečnosti, že přezkum ve smyslu § 8 fakticky nemůže

proběhnout a neprobíhá, když funkce okresních a krajských odborníků neexistuje, je § 9 ustanovením obsoletním.

Zajímavé nicméně zůstává, že zákonodárce považoval za důležité takové ustanovení v zákoně explicitně zakotvit. Z ustanovení lze dovodit, že zákonodárce o právu na provedení interrupce zřejmě přemýšlel v kontextu veřejného práva, zřejmě jej považoval za subjektivní právo vyplývající z veřejnoprávních předpisů. Takový přístup neodpovídá současné regulaci upravující poskytování zdravotních služeb, kdy na umělé přerušení těhotenství je nahlíženo jako na jakoukoliv jinou zdravotní službu a vztah mezi poskytovatelem zdravotních služeb a pacientem je považován za vztah soukromoprávní (viz Petrov a kol., 2023). V tomto smyslu si dnes jen obtížně dokážeme představit, že by právo na poskytnutí zdravotní služby, včetně práva na provedení interrupce, mělo být nahlíženo jako na veřejné subjektivní právo a že by o něm mělo být rozhodováno dle právních předpisů správního práva, byť ne nutně ve správním řízení. Veřejnoprávní aspekt v současné zdravotnicko-právní regulaci zůstává zachován v souvislosti s udělováním oprávnění k poskytování zdravotních služeb, se správním, resp. přestupkovým řízením za správní delikty, resp. přestupky vymezené zdravotnicko-právní legislativou a s rozhodováním o nároku na úhradu některých zdravotních služeb (zejména v souvislosti s rozhodováním o nároku na tzv. mimořádnou úhradu léčby ve smyslu § 16 ve spojení s § 19 zák. o veřejném zdravotním pojištění).

Související ustanovení:

§ 8 – Přezkoumání žádosti o provedení umělého přerušení těhotenství

Související předpisy:

§ 16, § 19 zák. o veřejném zdravotním pojištění

Literatura:

PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.

§ 10

Umělé přerušení těhotenství cizinkám

Umělé přerušení těhotenství podle § 4 se neprovede cizinkám, které se v České socialistické republice zdržují pouze přechodně.

Přehled výkladu:

- I. Provádění interrupcí na žádost cizinkám
- II. Provádění interrupcí na žádost občankám Evropské unie
- III. Provádění interrupcí občankám Ukrajině v souvislosti s válkou na Ukrajině

I. Provádění interrupcí na žádost cizinkám

Ustanovení § 10 komentovaného zákona se vztahuje na případy provádění umělého přerušení těhotenství cizinkám v režimu § 4, tedy v situaci, kdy žena o umělé přerušení těhotenství sama písemně požádá do 12. týdne těhotenství. Naopak se toto ustanovení vůči

cizinkám neuplatní v režimu umělého přerušení těhotenství podle § 5, tzn. při provádění interrupcí ze zdravotních důvodů, tedy je-li ohrožen život nebo zdraví ženy nebo zdravý vývoj plodu nebo jestliže jde o geneticky vadný vývoj plodu.

Ke správné interpretaci § 10 zák. o UPT je nutné znát výklad k pojmům „cizinka“ a „přechodný pobyt v České republice“. Za **cizince** je dle § 1 odst. 2 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, považována fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, a to včetně občana Evropské unie. Za **přechodný pobyt cizince** je ve smyslu § 16 považován každý pobyt cizince na území České republiky po překročení státních hranic České republiky, vyjma pobytu cizinců s trvalým pobytem. Ustanovení § 17 pak obsahuje výčet skutečností, na základě kterých může cizinec na území České republiky přechodně pobývat. Rozlišuje:

- pobyt bez víza,
- pobyt na základě krátkodobého víza uděleného podle přímo použitelných předpisů Evropských společenství,
- pobyt na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu nebo povolení k přechodnému pobytu, nebo
- pobyt na základě výjezdního příkazu.

Za tohoto vymezení přechodného pobytu by v České republice mohly umělé přerušení těhotenství *a contrario* podstupovat pouze cizinky s trvalým pobytem. Prováděcí vyhláška ovšem na základě zmocnění § 12 zák. o UPT upravuje **okruh cizinek, které umělé přerušení těhotenství na žádost podstoupit mohou i bez trvalého pobytu**. Dle § 10 prováděcí vyhlášky se pro účely zákona o UPT za přechodný pobyt cizinek nepovažuje:

- pobyt cizinek, které pracují v orgánech a organizacích se sídlem v České republice,
- pobyt cizinek, které jsou členkami rodin pracovníků orgánů a organizací v České republice,
- pobyt studujících a jiných cizinek, které mají povolení k pobytu pro cizince podle zvláštních předpisů, popř. mezistátních dohod.

Vzhledem k tomu, že byl zákon o UPT přijat v tehdejší socialistickém Československu, je třeba v něm užívanou terminologii vykládat v kontextu současného práva. Pojem „orgány a organizace se sídlem v ČR“ je nutné podle současné právní úpravy potřebovat chápat jako každou právnickou osobu. Umělé přerušení těhotenství tedy mohou podstoupit ty cizinky, které jsou zaměstnány u právnické osoby se sídlem v České republice. Nezáleží přitom na tom, jestli je tato cizinka zaměstnána na základě pracovního poměru, dohody o provedení práce, dohody o pracovní činnosti či na základě služebního poměru. Právo na podstoupení interrupce v České republice mají také členky rodin pracovníků, kteří jsou u těchto právnických osob zaměstnáni. Dle doporučení Veřejného ochránce práv je za tyto členky rodiny potřeba považovat manželky, partnerky, registrované partnerky a případně další rodinné příslušnice, které jsou závislé na výživě či péči zahraničního pracovníka. Obdobně lze k určení okruhu členů rodiny využít definice rodinného příslušníka občana Evropské unie dle § 15a zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

Výjimka ze zákazu provádění umělého přerušení těhotenství cizinkám se dále vztahuje na cizinky v České republice studující, dále na cizinky, které zde mají povolení k pobytu dle zákona o pobytu cizinců a v neposlední řadě i na cizinky, které zde mají povolení k pobytu na základě mezistátních dohod. Za takové mezistátní dohody je nutné považovat i zakládací smlouvy Evropské unie, tedy Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o fungování